

Factsheet Bondsdagverkiezingen

[Achtergrond](#) - 24 september 2017 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Duitsland maakt zich op voor de Bondsdagverkiezingen. Dat Merkel weer kanselier wordt staat al zo goed als vast. Maar welke partijen de nieuwe Duitse regering gaan vormen, is nog open.

Wanneer?

Zondag 24 september 2017. Om 8 uur gaan de stemkantoren open, vanaf 18 uur worden de stemmen geteld. Stipt om 18 uur wordt de exitpoll bekendgemaakt, een belangrijk moment op de verkiezingsavond.

Wat wordt er gekozen?

De 61,5 miljoen Duitse kiesgerechtigden kiezen een nieuw parlement. Dat bestaat uit minstens 598 Bondsdagleden.

Wanneer wordt de kanselier gekozen?

Het behoort tot de eerste taken van de nieuwe Bondsdag om een kanselier te kiezen. Bondspresident Steinmeier (SPD) doet de voordracht. Hij draagt de kandidaat van de winnende partij voor. De kanselier benoemt vervolgens de ministers. [Lees meer in het Naslagwerk](#)

Hoe werkt de Duitse stembusgang?

De Duitse kiezer kruist op een papieren stemformulier twee hokjes aan. Met de eerste stem (*Erststimme*) kiest hij een kandidaat in zijn kieskring - daarvan zijn er in Duitsland 299. Dit gaat volgens het systeem *winner takes it all*. De tweede stem (*Zweitstimme*) is voor een partij.

De Bondsdagzetels worden verdeeld aan de hand van de *Zweitstimme*, de partijstem. Daarmee wordt berekend hoeveel zetels een partij heeft verworven in de Bondsdag. Die zetels worden in eerste instantie ingevuld met mensen die via de *Erststimme* direct gekozen zijn in hun kiesdistrict, de *Direktmandate*. De zetels die overblijven, worden verdeeld onder de deelstaatlijsten van een partij.

Hoeveel zetels heeft de Bondsdag?

Dat zijn er minstens 598, maar op dit moment 630. Dat het aantal zetels niet vastligt, komt door de ingewikkelde verdeling van de *Erst-* en de *Zweitstimmen* (zie vraag hierboven). Soms heeft een partij recht op *Überhangmandate*, als ze meer *Direktmandate* heeft dan zetels op basis van de tweede stem. Die moeten

dan voor de andere partijen worden gecompenseerd met *Ausgleichmandate*. Meer over deze ingewikkelde berekening in [Het Duitse Kiesstelsel](#). De [Tagesspiegel](#) liet op basis van de peilingen in juli berekenen dat de Bondsdag na 24 september rond de 650 leden kan hebben.

Waarom heeft Duitsland een kiesdrempel?

Duitsland heeft een kiesdrempel van 5 procent. Die is na de Tweede Wereldoorlog ingevoerd om versplintering van het parlement in vele kleine partijen te voorkomen. [Lees meer in het verkiezingsdossier](#)

Welke partijen doen mee aan de verkiezingen?

De partijen die op dit moment in de Bondsdag zitten zijn:

- CDU/CSU (Die Union) - lijsttrekker Angela Merkel
- SPD - Lijsttrekker Martin Schulz
- Die Linke - Lijsttrekkers Sahra Wagenknecht en Dietmar Bartsch
- Bündnis 90/Die Grünen - lijsttrekkers Katrin Göring-Eckardt en Cem Özdemir

De liberale FDP (lijsttrekker Christian Lindner) en de rechts-populistische AfD (lijsttrekkers Alexander Gauland en Alice Weidel) haalden bij de vorige verkiezingen de kiesdrempel net niet, dus die hebben geen zetels in de Bondsdag. Ze halen in september waarschijnlijk wel meer dan 5 procent van de stemmen.

[Lees neer over de lijsttrekkers](#)

[Lees meer over de Duitse partijen in het Naslagwerk](#)

[Lees meer over mogelijke coalities na de verkiezingen](#)

De [Bundeswahlleiter](#), vergelijkbaar met de Nederlandse kiesraad, heeft [42 partijen](#) toegelaten voor deze verkiezingen. De lijst met partijen is bont: behalve verschillende dierenrechtenpartijen is er bijvoorbeeld een partij voor spirituele politiek (Die Violetten), de feministische partij Die Frauen, de V-Partei voor vegetariërs en veganisten, het Bündnis Grundeinkommen voor een algemeen basisinkomen, de Marxistisch-Leninistische Partei en de satirische partij Die Partei, om er maar een paar te noemen.

Hoe zit dat met CDU en CSU?

De twee christen-democratische partijen CDU en CSU vormen samen Die Union. De partijen vormen samen één fractie in de Bondsdag. De CSU is alleen in Beieren actief, de CDU in de overige 15 deelstaten. De CSU benadrukt dat het een zelfstandige partij is en niet een vleugel van de CDU. Tussen beide partijleiders kan het flink botsen, zoals te zien was in de vluchtelingencrisis, toen Seehofer (CSU) Merkel (CDU) hard aanviel. De CSU is vaak wat conservatiever dan de CDU.

[Lees meer over de CDU](#) en [de CSU](#)

Wat voor partij is de AfD?

De Alternative für Deutschland (AfD) begon in 2013 als anti-europartij. Inmiddels heeft ze zich ontwikkeld tot anti-islampartij met een [stevig rechts programma](#). De partij is in 13 van de 16 deelstaatparlementen vertegenwoordigd en zal in september waarschijnlijk voor het eerst in de Bondsdag worden gekozen. [Lees meer over de AfD](#)

Wat is de Briefwahl?

In Duitsland kun je ook per post stemmen, als je op de dag zelf bijvoorbeeld niet naar een stembureau kunt. Je moet dit wel aanvragen. In Nederland is dat anders geregeld, daar kun je iemand machtigen om voor je te stemmen.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/22091/factsheet-bondsdagverkiezingen>